

בשלשה שופרות לשלשת המינים, (10) משום שרבי היא, דאמר: הנודר קטן והביא גדול, לא יצא, נמצא שהנודר עגל אינו יכול להביא פר, וכן בכולם. (11)

ובר פדא אמר:

איתא בתמורה כג ב: זה מדרש דרש יהודיע הכהן, כל הבא ממותר חטאת וממותר אשם, ילקח בהם עולות [לקיץ המזבח], הבשר לשם ועורות לכהנים.

כנגד:

א. הפרים של חטאות ציבור שאבדו, והפריש אחרים תחתיהם ונמצאו הראשונים, ודינם שירעו הראשונים עד שיסתאבו, ויפלו דמיהם לנדבה.

ב. והאילים [בני שנתיים] של אשם גזילות ואשם מעילות, שאבדו והפרישו אחרים תחתיהם, ונמצאו הראשונים, שדמיהם נופלים לנדבה.

ג. והכבשים [בני שנה] שהובאו לאשם נזיר ואשם מצורע, שאם אבדו ונמצאו יפלו דמיהם לנדבה. (12)

ד. והשעירים של חטאות הציבור שנאבדו קז-א ונמצאו. (1)

ה. והמותרות, כגון מי שמקריב אחד מכל אלו, והפריש מעות לשם כך והוזלו בהמות וניתותרו המעות, שהם הולכים לנדבה.

ו. והמעה, היא מעה קטנה הקרויה "קלבון", שמוסיפים שנים ששקלו שקליהם בשותפות. (2)

ומפרשת הגמרא: בולחו כל שאר האמוראים כחזקיה [שיהא שלום זה עם זה] לא אמרי בטעם ששת הקופות, משום דלאנצויי לא חיישינן [אין חשש למריבה בין בתי האבות] דכל חד וחד יומיה קא עביד, [כי כל בית אב עושה את מה שנפל לו באותו יום], כלומר, אין זה מן הדין שיתבע בית אב שלא הקרבו קרבנות הנדבה ביומו שיתנו לו מן העורות, כי די לו בעורות שקיבל ביומו משאר

מהוכחותיו שהיחיד מתנדב לקיץ המזבח.

קרבן שלם אלא חצי פר, ולא יצא אף לחכמים, וראה טהרת הקודש ויד בנימין].

10. כן נראה לפרש בפשיטות, שלפי חכמים היה די בשלש קופות לשלשת המינים ודי בקופה לגדול ולא לקטן, וכן נראה בפשיטות מדברי רש"י לקמן בעמוד א ד"ה כיחידאה; אך ראה מה שכתבו התוספות בד"ה ורבי, וצריך תלמוד.

12. ביאר רש"י: ואהכי לא מערב מותריהן עם מותר גזילות ומעילות, משום דלא דמו, דאלו בני שנה ואלו בני שתי שנים, אלו באין לכפר ואלו באין להכשיר.

11. [יש לעיין: ולו יהא שחכמים היא, והרי עד כאן לא אמרו חכמים שהנודר עגל והביא פר, יצא, אלא כשמביא פר שלם במקום עגל, אבל הנודר עגל והביא חצי פר לא שמענו שיצא, ואם כן אם לא היו מחלקים את השופרות, והיה נותן את דמי העגל בשופר של פר, נמצא שלא הביא

1. כתב רש"י: ואין לנו בהמה ניתקת לרעייה אלא אלו, דכבשה ושעירה הבאין לחטאת ציבור ושל יחיד אין ניתקות לרעייה אלא מתות, [וזה היא אחת מחמש חטאות המתות].

2. ראה תוספת ביאור ברש"י.

קרבנות שהובאו באותו יום.

ששה קופות אלו כנגד:

א. מותר הטאת; ב. ומותר אשם [היינו אשם גזילות ואשם מעילות]; ג. ומותר אשם נזיר; (3) ד. ומותר אשם מצורע; ה. ומותר מנחת חוטא [מנחה שמביא העני בדלי דלות כשנתחייב על חטאתו קרבן עולה ויורד]; (4) ו. ומותר עשירית האיפה של כהן גדול. (5)

ורבי אושעיא אמר:

כנגד: א. מותר הטאת; ב. ומותר אשם; ג. ומותר אשם נזיר; ד. ומותר אשם מצורע; ה. ומותר קינין של יולדת וכיוצא בה, שהפרישו מעות לקיניהם וניתוחלו הקינין וניתותרו המעות; ו. ומותר מנחת חוטא.

ושמואל⁽⁶⁾ מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא שהשופר הנוסף בא למותר קינין ולא למותר עשירית האיפה?

משום דקינין הא תנא ליה ברישא של המשנה בשבעת השופרות האחרים.

ותמהה הגמרא: וכי רבי אושעיא תני [היה שונה] לשבעת השופרות שבמשנה, ולא תני

וכרבי יוחנן [כדי שלא יתעפשו] לא אמרי, משום דלאיעפושי לא חיישי [אין הם חוששים לעיפוש].

כזעירי [כנגד פר עגל איל כבש גדי ושעיר] לא אמרי, משום דכחידאה — היינו כרבי — לא מוקמי.

כבר פדא [כנגד פרים אילים כבשים שעירים מותרות ומעה] נמי לא אמרי, משום ד"מותרות! כלומר, וכי אפשר לומר שקופה אחת היא למותרות, והרי כולחו שאר חמשת הקופות נמי מותרות הם, כי מה לי נשאר מן המעות מה לי נשאר הקרבן עצמו.

וכן מה שפירש בר פדא שהשופר הששי ל"מעיה" נמי קשה, כי דעת שאר האמוראים כדעת רבי מאיר הסובר: אותו קלבון לקופה שנותנין בה את השקלים אזלא, ולא לקופה של נדבה! דתניא:

להיכן קלבון זה הולך? לשקלים, דברי רבי מאיר; רבי אליעזר אומר: לנדבה.

ושמואל אמר:

נקראת חטאת במועד קטן [טז א]: "יקריב חטאתו" זו עשירית האיפה של כהן גדול.

ולקמן מבואר, שאפילו אם אינו הולך לנדבה, מכל מקום ירקב; ובטעם שאינו יכול להביא מן המותר עשירית האיפה של מחר, כתבו בשם הגרי"ז, דכיון דזה הופרש לחובת החביתין של היום, אינו יכול להביאו לחובת מחר, דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין; אך ראה מה שכתבו התוספות בד"ה ומדאינה.

6. וכן כל שאר האמוראים דלעיל; תוספות.

3. ברש"י מתבאר הטעם שהצרכו לאשם נזיר ולאשם מצורע לקופה נפרדת, ראה שם.

4. ברש"י מבואר הטעם שמותר זה הולך לנדבה: הואיל ואיקרי חטאת ... אבל שאר מנחות לא אזל לנדבת ציבור, אלא הוא יוסף משלו ומביא מנחה אחרת.

5. ביאר רש"י: אם הפריש מעות לעשירית האיפה של היום וניתותרו, שוב אין יכול לצרפן לשם מחר אלא תפול לנדבת ציבור, שגם היא

בהו קינין [בגירסתו לא היה שופר לקינין]! ?
והתני רבי אושעיא את דין המשנה, ותני
נמי קינין! ?

ומשנינן: חד לקינין שכל המחוסר כפרה
מביא מעות לקינו ונותן שם ואוכל בקדשים
לערב, וסומך על כך שהכהנים הקריבו את
קיננו, וחד למותר קינין.

ורבי אושעיא⁽⁷⁾ מאי טעמא לא אמר
כשמואל? ?

משום דסבר לה כמאן דאמר: מותר של
עשירית האיפה של כהן גדול — ירקב ולא
ילך לנדבה.

דתניא:

מותר מנחת נדבה, מותר מנחה ירקב.

מאי קאמר?

אמר רב חסדא: הכי קאמר: מותר מנחת
חוטא — נדבה, מותר עשירית האיפה של
כהן גדול — ירקב.⁽⁸⁾

רבה אמר לפרש את הברייתא: אפילו מותר
עשירית האיפה של כהן גדול נמי נדבה,
אלא מותר להמי תודה ירקב.⁽⁹⁾

כפלותא:

מותר עשירית האיפה של כהן גדול:

רבי יוחנן אמר: נדבה.

רבי אלעזר אמר: ירקב.

מיתיבי:

מותר שקלים — חולין; ומותר עשירית
האיפה, ומותר קיני זבין וקיני זבות, וקיני
יולדות, וחטאות ואשמות, מותריהן נדבה.

מאי לאו, האם אין פירוש מה ששנינו "מותר
עשירית האיפה": מותר עשירית האיפה של
כהן גדול, הרי מפורש שמותרה לנדבה! ?

ודחינן: לא כאשר פירשת, ומה ששנינו מותר
עשירית האיפה לנדבה, היינו מותר מנחת
חוטא שאף היא באה עשירית האיפה.

אמר רב נחמן בר רב יצחק:

מסתברא כמאן דאמר: מותר עשירית
האיפה של כהן גדול — ירקב, דהרי תניא:

כתיב גבי מנחת חוטא [ויקרא ה]: "לא ישים
עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי הטאת
היא", אמר רבי יהודה: לכך אמר הכתוב
"היא" כדי למעט: היא קרויה הטאת ואינה

חוטא נקראת "חטאת", ובאמת על חטא היא
באה, תאמר במנחת כהן גדול, שאם כי נקראת
היא "חטאת" הרי היא לא באה על חטא; וראה
מה שצויין בגליון הגמרא מהרש"ק וצאן
קדשים; אך ראה מה שנתבאר בברייתא בסוף
הענין, שהוא נלמד מן האמור במנחת חוטא
"חטאת היא" למעט, ראה שם.

9. שהרי אינם נקראים חטאת, רש"י; והוסיף:

7. ביארו התוספות: בשלמא אמוראי דלעיל
סברי דמותר מנחה לאו לנדבה אזלי, אלא לרבי
אושעיא דחשיב מותר מנחת חוטא, כל שכן
מותר עשירית האיפה; ולא ביארו מאי "כל
שכן", והרי באמת הגמרא מתרצת דמנחת חוטא
אזיל לנדבה, ואילו מנחת כהן גדול אינה הולכת
לנדבה.

8. לכאורה טעם החילוק הוא, משום שמנחת

ורבי אוסר בשתיהן.

גמרא:

שנינו במשנה: "שור זה עולה" ונסתאב, אם רצה יביא בדמיו שנים:

ומקשינן: והא אמרת רישא [במשנה הקודמת] האומר "הרי עלי שור במנה" והביא שנים במנה, לא יצא!?

ומשנינן: המתנדב "שור זה" ונסתאב, שאני; כלומר, חילוק יש בין נדר לנדבה, שאם נדר שור גדול אינו יכול להביא שנים קטנים, אבל זה שלא נדר אלא שור, כיון שנסתאב שוב אין עליו חיוב מכח אמירתו כלל שהרי לא נתנדב אלא זה, אלא שדמי השור לעולה הם, ולכן יכול להביא בדמי השור שנים.

שנינו במשנה: שני שוורים אלו עולה ונסתאבו, רצה יביא בדמיהן אחד, ורבי אוסר:

ומקשינן ארבי שלא חלק גם ברישא לאסור להביא שני שוורים קטנים בדמי עולה אחת:

והרי מאי טעמא דרבי שאסר להביא שור גדול בדמי שוורים קטנים, הלוא הוא משום דחוח ליה, כלומר יש לדמותו לנודר גדול והביא קטן שלא יצא ידי חובתו [כמבואר במשנה הקודמת] ומשום שהגדול חשוב מן

טעונה לבונה, ואין אחרת קרויה הטאת, כלומר אין לה דין חטאת וטעונה היא לבונה, לימד על עשירית האיפה של כהן גדול שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה —

ומדאינה קרויה חטאת, כלומר, ומדאין לה דין חטאת לגבי לבונה, כך אין לה דין חטאת לענין מותר, שאם כי קרויה היא "חטאת"⁽¹⁰⁾ הרי נתמעטה מ"חטאת היא" ולפיכך מותרת ורקב, ולא ילך לנדבה כחטאת.

מתניתין:

המתנדב ואומר "שור זה עולה", ונסתאב [נפל בו מום], ודינו להיפדות ויהיו דמיו לעולה:

אם רצה יביא בדמיו שנים קטנים.

וכן אם אמר "שני שוורים אלו עולה" ונסתאבו: רצה יביא בדמיהן אחד גדול.

ורבי אוסר לכתחילה, ומפרש בגמרא, שעל שני האופנים נחלק רבי.

המתנדב ואומר "איל [בן שני שנים] זה עולה" ונסתאב:

אם רצה יביא בדמיו כבש [עד שנה].

האומר "כבש זה עולה": אם רצה יביא בדמיו איל.

קריכה בלא לחמה, והכי מפרש בשקלים בפרק שני.

10. כמובא בהערה 5.

ונדבת יחיד לא קרבי, דבפני עצמו אי אפשר להקריבו, שלא מצינו לחם קרב בפני עצמו, ועם תודה אחרת אי אפשר להקריבו, שהרי אין תודה